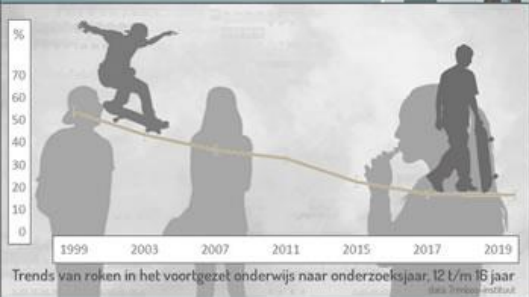
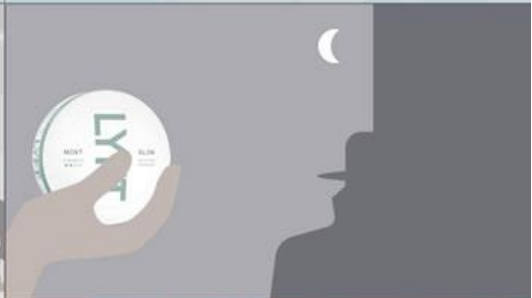
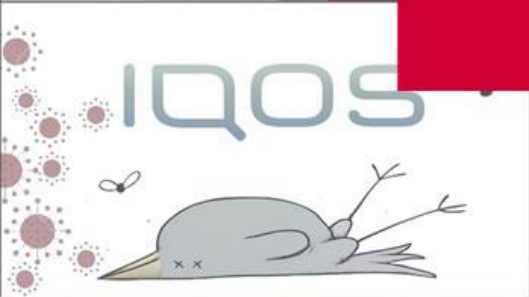

JAARVERSLAG 2020 ROOKPREVENTIE JEUGD
waarin opgenomen jaarverslag TabakNee

*“De stichting Rookpreventie Jeugd en ik streven hetzelfde doel na.
Ik blijf doorgaan met onze lobby om de Europese regels te veranderen.”*

Staatssecretaris Paul Blokhuis in dagblad [Trouw](#), 8 februari 2020

Rookpreventie Jeugd is in 2009 opgericht door de longartsen Wanda de Kanter en Pauline Dekker. Dagelijks geconfronteerd met ernstig zieke rokers wilden zij niet langer lijdzaam toezien, maar voorkomen dat kinderen gaan roken.

Onze missie, voorkomen dat de tabaksindustrie jeugdigen verslaafd aan tabak maakt, blijft urgent: in Nederland beginnen elke dag 75 kinderen met roken en de helft van de minderjarigen die een poging doet om sigaretten te kopen, [slaat hierin](#).

Ten minste [drie van de vijf kinderen](#) (61 procent) die één sigaret uitproberen, worden een dagelijkse roker. Zo verslavend is het. Hoe jonger begonnen, hoe ernstiger de verslaving.

Bestuur

- * Drs. Wanda de Kanter, longarts, voorzitter
- * Prof. dr. Frits van Dam, psycholoog, secretaris
- * Rob Giebels, financieel adviseur, penningmeester
- * Drs. Pauline Dekker, longarts
- * Prof. dr. René Bernards, biomedisch geneticus
- * Drs. Barbara van den Broeke, psycholoog
- * Prof. drs. Jacques Wallage, bestuurskundige

Raad van Advies

- * Prof. dr. P. Borst
- * Prof. dr. P. Brand
- * I. van Ditshuizen
- * Prof. dr. M. Drent
- * Dr. Gert van Dijk
- * Mr. B. Ficq
- * Prof. dr. A. Maas
- * Prof. dr. Joh. Mackenbach
- * Prof. dr. H.M. Pinedo
- * Prof. dr. D.S. Postma
- * Dr. A.H.E.M. Wellink
- * Prof. dr. P.M. Westenberg
- * Prof. dr. R.G.J. Westendorp
- * Prof. dr. R. Wiers

Inhoudsopgave

Vooraf	5
Deel I: Rookpreventie Jeugd in 2020	7
- Waarom onze missie (nog steeds) urgent is	
- Longartsen in actie	
<i>Juridische procedures</i>	
- Zaak voor handhaving op de schadelijke stoffen in sigaretten, de ‘sjoemelsigaret’	
- Wob-verzoek inzake overleg tussen de overheid en de tabaksindustrie	
<i>Beïnvloeding politiek</i>	
- Lobby voor een herziening van de EU-Richtlijn Tabaksproducten	
- Lobby in het Nederlandse parlement	
Deel II: De website TabakNee in 2020	14
Vooraf	
<i>Overzicht artikelen op TabakNee</i>	
- Hoe Big Tobacco op kinderen jaagt	
- De kompanen van de tabakslobby – wie frustreert het antirookbeleid?	
- De e-sigaret (ontmaskerd)	
- De politiek & de tabaksindustrie	
- Vijf Kamervragen naar aanleiding van artikelen op TabakNee	
- Bezoekersaantallen & paginaweergaven	
Deel III: Financiële verantwoording	22
- Inkomsten	
- Uitgaven	
- Overzicht	
Deel IV: Conclusie, hoe verder?	24
Bijlagen	27
I - Activiteiten van de longartsen in 2020	
II - Statistieken TabakNee 2020	

Vooraf

Van roken geschiedenis maken, dat is ons doel. Wat heeft de stichting Rookpreventie Jeugd (RPJ) daartoe in 2020 gedaan en bereikt? Dat leest u in dit jaarverslag.

Het was geen gemakkelijk jaar, de wereld was in de ban van Covid-19, maar wij gingen vanzelfsprekend door met onze strijd tegen de tabaksindustrie, die jongeren, die nou eenmaal gevoelig zijn voor verleidingen, verslaafd maakt aan sigaretten. Pas na vele jaren worden rokers geconfronteerd met de gevolgen, veel (chronische) ziekten en voortijdig overlijden. De tabaksindustrie heeft daar geen last van, die incasseert alleen de winsten als gevolg van de verslaving, terwijl een grote meerderheid van de rokers dolgraag zou willen stoppen. Daarom zetten wij alle effectieve middelen in om te voorkomen dat de tabaksindustrie jongeren verslaafd maakt.

Niet alleen de tabak zelf is fataal, de marketingmachine en lobby van de tabaksindustrie zijn dat ook. Alle mooie praatjes van Big Tobacco ten spijt, zijn kinderen *target number 1*, de *replacement smokers* die de overleden rokers moeten vervangen. De overheid op haar beurt is nog te laks. Terwijl zij tijdens de coronacrisis alles uit de kast trekt om de meest kwetsbaren te beschermen, staat zij al jarenlang toe dat de tabaksindustrie kwetsbare mensen aan zich bindt.

“Wat nodig is: een Arts des Vaderlands, sociale dienstplicht, een vergunningstelsel voor de verkoop van tabak, jaarlijkse verhoging van de tabaksaccijns, betere rookstophulp en een primaire rol voor huisartsen bij rookpreventie.”

Wanda de Kanter in [haar nieuwste boek](#) *Parasiet der Kwetsbaren; Een nieuwe kijk op gezondheidsbeleid* (2020)

Om van roken geschiedenis te maken, verschaffen we informatie aan collega's, aan de gezondheidsfondsen, beleidsmakers, politici, journalisten, ouders, andere opvoeders en jongeren. Informatie over de lobby en activiteiten van de tabaksindustrie en over de risico's, de gevaren en de ernst van de verslaving. Zo helpen we mee aan preventie en strenge maatregelen tegen de tabaksindustrie om te voorkomen dat zij de jeugd verslaafd maakt. Om regelgeving af te dwingen lobbyen we in Den Haag en stappen we, als nodig, naar de rechter. Dat

hebben we gedaan, deden we in 2020 opnieuw en blijven we doen.

Rookpreventie Jeugd was in 2020 financieel verantwoordelijk voor diverse projecten, zoals voor onderzoeksjournalistiek naar de tabakslobby en zijn kompanen, waarvan de artikelen op website [TabakNee](#) worden gepubliceerd. Een ander belangrijk project is onze juridische strijd tegen de Staat, om ervoor te zorgen dat die een deugdelijke controle uitoefent op de wettelijk voorgeschreven maximale doses schadelijke stoffen die een sigaret mag bevatten. Deze zaak heeft in 2020 tot een opmerkelijk succes geleid, waardoor onze zaak nu in behandeling is bij het Europees Hof van Justitie.

Ondanks de coronacrisis hebben we veel ondernomen en voor elkaar gekregen – van Kamervragen en rechtszaken tot en met antirookmaatregelen waar wij ons, samen met anderen, hard voor hebben gemaakt. Helaas is er nog veel op ons wensenlijstje blijven staan.

Met dit jaarverslag maken we onze activiteiten transparant en willen we alle donateurs hartelijk bedanken. Zonder hen was dit alles niet mogelijk geweest. Nieuwe donateurs zijn altijd welkom. Alleen met uw steun kunnen wij een einde maken aan de greep van de tabaksindustrie op de almaar voortwoekerende tabaksepidemie.

Veel leesplezier!

Wanda de Kanter en Pauline Dekker,
namens het bestuur van Rookpreventie Jeugd

Deel I: Rookpreventie Jeugd in 2020

"Bescherm de kwetsbaren tegen de almacht van de tabaksindustrie"

Wanda de Kanter, *Parasiet der Kwetsbaren; Een nieuwe kijk op gezondheidsbeleid*

Waarom onze missie (nog steeds) urgent is

Alleen al [in Nederland sterven jaarlijks tussen de 20.000 en 30.000 mensen](#) aan de gevolgen van roken, en een veelvoud van hen wordt ernstig chronisch ziek. Tegenover elke dode roker staan 50 mensen die ziek zijn geworden van het roken. Het blijkt bovendien dat 52 rokers voor [de dood van één meeroker](#) zorgen. Rokers zijn dus niet alleen zelf slachtoffer van de tabaksindustrie, maar de tabaksindustrie veroorzaakt ook slachtoffers onder mensen die niet roken. Berucht is het meerroken door de foetus, met aangeboren afwijkingen en groeiachterstand als gevolg.

Primaire preventie *first*, dus voorkómen dat jeugdigen verslaafd raken, is veel doelmatiger dan de moeizame weg om rokers van de sigaret af te krijgen.

Nederland blinkt niet uit in de strijd tegen het roken. Op de Tobacco Control Scale 2019, een ranglijst waarmee het tabaksbeleid van 36 Europese landen met elkaar wordt vergeleken, zijn we [gezakt van de 9e naar de 14e plaats](#). Landen als België, Slovenië en Griekenland hebben Nederland ingehaald.

Ten minste [drie van de vijf kinderen](#) (61 procent) die één sigaret uitproberen, worden een dagelijkse roker. Zo verslavend is het. Hoe jonger begonnen, hoe ernstiger de verslaving, vergelijkbaar met die aan harddrugs als cocaïne en heroïne.

Hoe deze tabaksepidemie een halt toe te roepen? Met Rookpreventie Jeugd timmeren we aan de weg en lobbyen we voor onze speerpunten: forse accijnsverhogingen, een vergunningstelsel waardoor je alleen in

tabaksspecialzaken sigaretten kunt kopen, een tabaksverslavingsfonds – waarin de tabaksindustrie een deel van haar winsten moet storten en waaruit de kosten van de bestrijding van de gevolgen van tabaksverslaving worden betaald – en nicotinereductie, zo min mogelijk nicotine in de sigaretten, uiteraard liefst nul, zodat deze niet meer verslavend zijn.

Longartsen in actie

Ondanks de lockdown hebben Wanda de Kanter en Pauline Dekker niet stilgezeten. Beiden woonden bijvoorbeeld de ECToH in Berlijn bij, *The European Conferences on Tobacco or Health*, [waar mr. Ficq een presentatie gaf](#) over de strafzaak tegen de tabaksindustrie. Ook waren zij actief betrokken bij Stoptober, de actiemaand waarin rokers samen proberen te stoppen, en organiseerden zij zoommeetings en webinars. De Kanter gaf diverse landelijke interviews, bijvoorbeeld aan *BNR Radio*, *Viva* en *De Telegraaf*. Een overzicht vindt u in bijlage I – Activiteiten van de longartsen in 2020.

Juridische procedures

Rechtszaken zijn vaak de enige en de meest effectieve manier om tabaksfirma's te doen stoppen met hun malafide praktijken en overheden te dwingen niet langer met hen om de tafel te gaan zitten. De afgelopen jaren hebben we verschillende rechtszaken gevoerd. Enkele daarvan zijn inmiddels afgerond, met wisselend succes. In 2020 voerden wij de onderstaande juridische procedures.

Zaak voor handhaving op schadelijke stoffen in sigaretten, de 'sjoemelsigaret'

Wat is de sjoemelsigaret?

De tabaksindustrie voorziet sigarettenfilters van kleine gaatjes die de uitkomsten van de emissie-metingen beïnvloeden. Bij de nu in de Europese regelgeving voorgeschreven ISO-meetmethode wordt door die gaatjes extra lucht aangezogen. Daardoor vallen de gemeten TNCO-emissies lager uit (volgens onderzoek van het RIVM in 2018 twee- tot driemaal lager) dan wat rokers in werkelijkheid binnenkrijgen. Zij sluiten de gaatjes namelijk af met hun lippen en vingers. Als gevolg daarvan vallen elk jaar duizenden extra tabaksdoden in Nederland (oordeel van prof. M. van den Berg, hoogleraar toxicologie aan het UMCU).

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en het RIVM pleiten daarom voor vervanging van de ISO-meetmethode door een betere methode die zonder inmenging van de tabaksindustrie is ontwikkeld, de zogeheten *Canadian Intense*. Deze is identiek aan de standaard van de WHO, de [WHO TobLabNet SOP3](#).

De dubieuze meetmethode van het gifgehalte in sigaretten kwam aan het licht dankzij de [aangifte tegen de tabaksindustrie](#) door twee longpatiënten en Rookpreventie Jeugd, waarna het RIVM deze zaak heeft onderzocht (medio 2018). Wij hebben vervolgens, ondersteund door de gemeente Amsterdam en dertien gezondheidsinstellingen, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) verzocht tegen deze meetmethode op te treden, vanuit haar wettelijke

taak de volksgezondheid te beschermen. We eisten dat zij sigaretten met hogere uitstootwaarden dan wettelijk toegestaan van de markt haalde. De NVWA heeft dit geweigerd. Tegen die weigering maakten we in 2019 bezwaar bij het ministerie van VWS, maar daar vingen we bot. Vervolgens zijn we [in beroep](#) gegaan bij de rechtbank in Rotterdam, die op 7 februari 2020 [uitspraak](#) deed.

...hierdoor wordt ernstig afbreuk gedaan aan de verplichting van de EU en de Nederlandse Staat om de volksgezondheid te beschermen!

Kern van de uitspraak: de rechtbank twijfelt er sterk aan of de uitkomsten van de ISO-meetmethode in overeenstemming zijn met andere wettelijke regelgeving – vooral vanwege het maximum aan giftige stoffen dat een roker mag binnenkrijgen – en met het Europees Handvest waarin de mensenrechten zijn vastgelegd. Daardoor wordt ernstig afbreuk gedaan aan de verplichting van de EU en de Nederlandse staat om de volksgezondheid te beschermen. Ten slotte is het gebruik van de door de tabaksindustrie ontwikkelde methode in strijd met artikel 5.3 van het door Nederland en de EU ondertekende FCTC-verdrag. Daarom heeft de rechtbank het Europees Hof van Justitie om een nader oordeel gevraagd. In deze procedure mogen ook de tabaksindustrie, alle lidstaten, de Europese Commissie en het Europese parlement hun zienswijze naar voren brengen. De zaak is nu in behandeling bij het Europees Hof. Het is nog onbekend wanneer het Hof uitspraak doet.

De uitspraak van de rechtbank in Rotterdam leverde veel publieke aandacht op. Onder meer *Trouw*, *AD*, *NOS* en *nu.nl* hebben hierover bericht. Staatssecretaris [Paul Blokhuis zei in Trouw](#): “Hoe eerder een eind komt aan de sjoemelmeetmethode, hoe liever het mij is. De stichting Rookpreventie Jeugd en ik streven hetzelfde doel na. Ik blijf doorgaan met onze lobby om de Europese regels te veranderen.”

Het populaire tv-programma *Zondag met Lubach* maakte in november 2019 [een item over de sjoemelsigaret](#), gevolgd door een oproep om te twitteren naar Eurocommissaris voor Volksgezondheid en Voedselveiligheid Stella Kyriakides, die niet van plan was de meetfraude aan te pakken. De kijkers [riepen haar via Twitter massaal op](#) over te stappen naar de andere meetmethode, de Canadian Intense. Tevergeefs.

Op 1 november 2020 bracht Lubach het item [opnieuw onder de aandacht](#). Nadat er weer massaal was getwitterd, liet [Kyriakides eind november](#) weten de ondeugdelijke meetmethode onder de loep te zullen nemen.

Wob-verzoek inzake overleg tussen de overheid en de tabaksindustrie

Rookpreventie Jeugd probeert met een beroep op de Wet openbaarheid bestuur (Wob) te achterhalen wat er in de NEN-Tabakscommissie is besproken toen de overheid daar nog aan deelnam (in 2017 werden de twee ambtenaren in die commissie subiet teruggetrokken toen de staatssecretaris, nota bene van Rookpreventie Jeugd, vernam dat de acht andere leden in die NEN-commissie stuk voor stuk vertegenwoordigers van de tabaksindustrie waren).

Achtergrond van het Wob-verzoek

Het RIVM is belast met de technische ontwikkelingen en monitoring van de wettelijke regels over de uitstoot van giftige stoffen in tabaksproducten. Een belangrijke rol daarin speelt de NEN-commissie. Wij hebben in 2017 via een Wob-verzoek aan het ministerie van VWS gevraagd om openheid over de contacten in de afgelopen jaren van de tabaksindustrie met het RIVM en de NEN-commissie. Het ministerie weigert de meeste stukken openbaar te maken omdat de NEN hier bezwaar tegen heeft, daar dit haar 'verdienmodel' zou

schaden. Wij vinden het onaanvaardbaar dat informatie die deel uitmaakt van wet- en regelgeving niet openbaar is en zijn dan ook [in beroep gegaan](#) tegen de weigering. Deze zaak ligt nog bij de rechtbank Amsterdam.

Beïnvloeding politiek

Lobby voor een herziening van de EU-Richtlijn Tabaksproducten

De ruimte die de tabaksindustrie in Nederland heeft, wordt grotendeels bepaald door de EU-Richtlijn Tabaksproducten. De huidige versie dateert uit 2014 en zal in 2021 worden geëvalueerd en zo nodig aangepast.

Een wijziging van deze tabaksproductenrichtlijn is belangrijk om de tabaksindustrie verder aan banden te leggen en daarmee te voorkomen dat zij jeugdigen verslaafd kan maken. Daarom is het voor ons zo belangrijk om vanaf een zo vroeg mogelijk stadium, en voor zover mogelijk als kleine NGO, op dit proces invloed uit te oefenen – samen met andere NGO's die de tabaksindustrie bestrijden.

In de evaluatie is het voor ons cruciaal dat deze tot een herziening van de huidige ISO-methode leidt. Wij staan daarin niet alleen: de Nederlandse regering heeft in maart 2020, mede namens twaalf andere lidstaten, de Eurocommissaris voor Volksgezondheid, Stella Kyriakides, gevraagd om de ondeugdelijkheid van de ISO-methode te betrekken bij de evaluatie van de richtlijn.

Lobby in het Nederlandse parlement

In verband met de Tweede Kamerverkiezingen 2021 hebben we in het verslagjaar samen met #artsenslaanalarm (een initiatief van de KNMG) flink gelobbyd om onze speerpunten voor tabaksontmoediging in de programma's van de politieke partijen te krijgen. Samen met NTvG, het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, hebben we diverse artikelen aan alle politieke partijen gestuurd met het verzoek daar in hun verkiezingsprogramma's aandacht aan te besteden. We schreven over het invoeren van een vergunningstelsel voor

de verkoop van tabak, over de noodzaak van een tabaksverslavingsfonds en over het belang van structurele accijnsverhogingen om te voorkomen dat de tabaksindustrie jeugdigen tot roken verleidt. Dit heeft gewerkt: in de meeste verkiezingsprogramma's is (in 2021) expliciet aandacht besteed aan maatregelen tegen het roken (bron: NTvG, maart 2021).

Hoewel de verantwoordelijke (demissionaire) staatssecretaris Blokhuis en meerdere politieke partijen openstaan voor de door ons bepleite preventieve maatregelen, vertaalt zich dit helaas nog niet altijd in concrete daden. Het wachten is op het nieuwe kabinet.

In 2020 is de website van Rookpreventie Jeugd gerestyled: rookpreventiejeugd.nl, en is er gewerkt aan een Engelstalige versie van de site, die inmiddels gerealiseerd is: youthsmokingprevention.nl

A screenshot of the Youth Smoking Prevention website. The header features the logo 'Youth Smoking Prevention' with a red shield icon containing a white hand with the index and middle fingers raised. Navigation links include 'News', 'Lawsuits', 'About Youth Smoking Prevention', and 'Dutch'. A search bar is located on the right. The main content area includes a photo of two women, a text block stating the foundation's goal, and a list of four points: 'excise duties on tobacco must be raised', 'the number of tobacco outlets must be reduced', 'the sale of tobacco must be brought under a licensing system', and 'and tobacco must be made less addictive.' A red call-to-action button on the right says 'Support our cause' and 'Help eradicate tobacco from society and make smoking a thing of the past'.

Deel II: De website TabakNee in 2020

Vooraf

In 2013 riep de stichting Rookpreventie Jeugd de website TabakNee.nl in het leven om uit te laten zoeken hoe de tabakslobby is georganiseerd. Tot op de dag van vandaag onthult TabakNee nieuwe streken en strategieën van de tabakslobby en volgt belangrijke ontwikkelingen in de politiek over antirookbeleid.

We hebben een kleine 2000 abonnees op onze tweewekelijkse nieuwsbrief. Gezien het abonneebestand weten we dat politici, beleidsmakers én tabakslobbyisten het nieuws op deze site op de voet volgen. Waar we kunnen werken we samen met andere media.

TabakNee heeft naast de vele nieuwsberichten enkele vaste rubrieken, zoals [Ondertussen in het buitenland](#), [De Transparantie Files](#) en [Tabakspusher van de maand](#).

De redactie is onafhankelijk en hanteert het door de NVJ opgestelde redactiestatuut. Er wordt gewerkt volgens de journalistieke beginselen van onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en deskundigheid in berichtgeving, analyse en opinie.

TabakNee bestaat uit de journalisten Stella Braam, Bas van Lier en Ivo van Woerden. Webmaster, tevens maker van de afbeeldingen bij de artikelen, is Wiebe de Wolf.

Eindredacteur is Ariëla Legman. De hoofdredacteur is Frits van Dam.

Rookpreventie Jeugd en TabakNee hebben een synergetische samenwerking. TabakNee verschaft Dekker en De Kanter kennis die zij tijdens hun lezingen en interviews kunnen uitdragen. De longartsen op hun beurt geven informatie en tips aan het onderzoeksteam. Vanaf het ontstaan van TabakNee is deze werkwijze succesvol gebleken.

Overzicht artikelen op TabakNee

Hoewel de tabakslobby steeds meer naar de marge is gedreven, vindt zij toch nog wegen om invloed uit te oefenen en kinderen tot roken te verleiden. Hier een korte selectie de artikelen over de streken van een industrie die in 2020 wereldwijd 8 miljoen mensen de dood in heeft gejaagd. In het verslagjaar verschenen er in totaal 224 artikelen op de website.

Hoe Big Tobacco op kinderen jaagt

De tabaksindustrie noemt ze *replacement smokers*, tieners die de voortijdig overleden rokers moeten vervangen (23 procent van de levenslang zware rokers sterft al voor zijn 65^e, tegenover 7 procent van de niet-rokers (*Bron: Nationale Drug Monitor – Jaarbericht 2020*). Reclame voor haar producten mag de industrie niet meer maken, maar [overtredingen worden zelden opgemerkt](#) en de media zijn soms toch [een gratis doorgeefluik](#).

Om de jonge doelgroep te bereiken heeft Big Tobacco nieuwe wegen gevonden. Ze promoot haar rookproducten nu via social media, zoals Instagram, onder andere door influencers en beroemdheden in te zetten. Digitaal wordt amper gehandhaafd en [de richtlijnen zijn er vaag](#). Bovendien komen [tabaksproducten in films en tv-series](#) duidelijk in beeld en wordt [sluikreclame niet geschuwd](#). Een andere beproefde tactiek: geef je merk een *good feeling*. Philip Morris International [zet zich in voor gehandicapten](#) en Japan Tobacco International [voor de mensenrechten](#). Big Tobacco probeerde zelfs [een graantje mee te pikken van de pandemie](#), bijvoorbeeld door te beweren dat zij een coronavaccin zal ontwikkelen [met behulp van tabaksplanten](#).

In de gereedschapskist van de tabaksindustrie zit ook het boycotten van antirookbeleid, [bijvoorbeeld als de accijnzen worden verhoogd](#), het beste middel om te voorkomen dat kinderen gaan roken (en rokers te motiveren te stoppen). Daarnaast worden kinderen tot roken verleid door lekkere smaakjes toe te voegen aan e-sigaretten. Zie verderop: *De e-sigaret (ontmaskerd)*.

De kompanen van de tabakslobby – wie frustreert het antirookbeleid?

Supermarkten

We wisten het al, supermarkten zijn een verlengstuk van de tabaksindustrie. Pas in 2020 kwam er hard bewijs. De tabaksindustrie heeft miljoenen euro's aan – verboden – [bonussen aan supermarkten](#) uitgekeerd.

Supermarkten doen er alles aan om mensen te verleiden te (gaan/blijven) roken. Nu de tabak moet worden afgedekt, leggen zij bijvoorbeeld [vloeitjes prominent in zicht!](#)

De CEO van AH, Marit van Egmond, blijkt net zo [onverschillig over tabaksdoden](#) als haar voorganger. “Want als wij met de verkoop van tabak stoppen, dan stuur je ze ergens anders heen.”

VVD

De VVD is helaas hardleers en, met PVV en FvD, de partij met een warm kloppend hart voor de tabaksindustrie. De liberalen snappen nog steeds niet dat roken geen vrije keuze is, maar een dodelijke verslaving. [Follow the Money onthulde](#) dat de VVD onder geleide van de tabaksindustrie belangrijke antirookmaatregelen in het Preventieakkoord heeft afgezwakt. De goede bedoelingen van het Nationaal Preventieakkoord zijn daarmee [gesmoord in politieke compromissen](#).

VNO-NCW en MKB-Nederland

Ook werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB-Nederland namen het weer op voor de tabaksbranche. MKB bleek, gelukkig vergeefs, bij Blokhuis te

hebben gelobbyd voor [uitstel van het uitstalverbod](#) voor elektronische dampwaar. Werkgeversorganisatie [VNO-NCW is nog altijd een belangrijke tabaksvriend](#), zo blijkt uit opgevraagde Wob-documenten van/bij het ministerie van Economische Zaken.

Zorgverzekeraars Nederland

Staat Zorgverzekeraars Nederland (ZN), de koepel van de zorgverzekeraars, achter de tabaksindustrie? Ja, u leest het goed. ZN, lid van VNO-NCW, [weigert gehoor te geven](#) aan de oproep het lobbywerk van VNO-NCW voor de tabaksindustrie te veroordelen. Anders dan zijn voorganger André Rouvoet, houdt ZN-voorzitter Dirk Jan van den Berg zich op de vlakte, terwijl tabakspreventie juist een van zijn kerntaken zou moeten zijn.

KPMG

Tabaksvriend KPMG kwam in 2020 opnieuw met een [oncontroleerbaar en door Philips Morris betaald](#) rapport over de illegale handel in sigaretten. Jolande Sap, die voorzitter was van de ‘tabakstafel’ van het Nationaal Preventieakkoord, [is \(nog steeds\) commissaris bij KPMG](#).

Overige tabaksvrinden

Groothandel Lekkerland verkoopt [on-the-go-nicotineproducten](#). Patrick Steppe, Freek van Beek en Peter Steeghs zijn [de Nederlandse topmannen](#) hierachter. Verder spotte TabakNee in 2020: [Louis Camilleri](#), van Philip Morris en Ferrari; [Stefan Bomhard](#), de nieuwe CEO van tabaksreus Imperial Brands; voormalig [Rabobank-topman Ralf Dekker](#), actief bij FvD en commissaris bij Philip Morris; [Paul Lageweg](#), topman bij British American Tobacco. Ook duikt [JanWillem Burgering](#), voorman van de tabakswinkeliers, weer op in een intern webinar waar hij zijn gal spuwt over hoge accijnzen en andere antirookmaatregelen.

De e-sigaret (ontmaskerd)

Om haar nicotineverslaafden binnenboord te houden, zet de tabaksindustrie vol in op het ‘minder schadelijke’ nieuwe roken: de e-sigaret en heat-not-burn-

producten. Haar claim dat e-sigaretten [95 procent minder schadelijk](#) zouden zijn dan gewone sigaretten klopt niet. E-sigaretten zijn [schadelijker dan gedacht](#) en [helpen ook niet om te stoppen met roken](#). De WHO waarschuwt dat [heat-not-burn-producten kankerverwekkend](#) zijn.

De tabaksindustrie heeft een verborgen agenda, met de e-sigaretten wil ze vooral jeugdigen aan het ‘dampen’ krijgen. De zoete smaakjes in de e-sigaret maken deze verleidelijk voor jongeren. Daarom [verbiedt staatssecretaris Blokhuis die smaakjes](#), tot [ongenoegen van de tabaksbranche](#). Door het aantrekken van niet-rokende jonge mensen die gaan dampen, vergroot de industrie haar nicotinemarkt. De cijfers spreken boekdelen: in 2019 gaf 24,8 procent van de 12 tot 16-jarige scholieren aan ooit een e-sigaret te hebben gebruikt. De gewone sigaret was door 17 procent van deze groep ooit gebruikt, aldus de *Nationale Drug Monitor – Jaarbericht 2020*. Intussen weten we dat e-sigaretten vooral voor jonge mensen [een opstap](#) zijn naar het roken van traditionele sigaretten.

De politiek & de tabaksindustrie

In 2020 krijgt de tabakslobby toch nog [een voet tussen de deur](#) bij de Nederlandse overheid, wat in strijd is met het antirookverdrag FCTC, en is die overheid niet volledig transparant over haar contacten met de tabaksindustrie, zie bijvoorbeeld [hier](#) en [hier](#). Ook valt op dat in het praktisch onderwijs (vmbo) nog steeds meer kinderen gaan roken dan op havo/vwo. De overheid doet te weinig om lager opgeleiden te [bereiken via \(voorlichting over\) antirookmaatregelen](#). Zonder gericht beleid zal de kloof alleen maar groter worden. Ten slotte is primaire preventie nog een blinde vlek bij de overheid, zie bijvoorbeeld een overheidsrapport waarin [tabakspreventie het ondergeschoven kindje](#) is. Dus houden we [de vinger aan de pols](#).

Vijf Kamervragen naar aanleiding van artikelen op TabakNee

Ondanks alle aandacht voor corona zijn er in 2020 vijf keer Kamervragen gesteld naar aanleiding van artikelen op TabakNee.

(1) Kamervragen over verbod op mentholsmaakjes

Het is 20 mei 2020 als de mentholsmaak in sigaretten in de EU en dus ook in Nederland wordt verboden. Wat blijkt? Imperial Brands heeft al een sluiproute gevonden, zoals [kaartjes met mentholsmaak](#) die rokers in de tabak kunnen doen. Mag dat wel? Hierover worden Kamervragen gesteld. Staatssecretaris Paul Blokhuis laat op 4 februari weten [dat hij er nog niet uit is](#). Twee weken later komt het bericht [dat er nog “gebroed” wordt](#) op een mogelijk verbod.

(2) Kamervragen over misstanden in de rookstophulp

Wie wil stoppen met roken heeft hulp nodig. Maar er blijkt geen goed georganiseerde en kwalitatief hoogwaardige hulpverlening te zijn. Nadat TabakNee en *Reporter Radio* hier eerder [aandacht voor vroegen](#), stelt Kamerlid Henk van Gerven er in februari [Kamervragen](#) over.

Staatssecretaris [Blokhuis erkent in zijn antwoord](#) dat de rookstopzorg in Nederland moet worden herzien [om misstanden en beunhazerij te voorkomen](#).

(3) Contact tussen de tabaksindustrie en de douane – overheid ziet geen bezwaar

Met boeven vangt men boeven. De Nederlandse douane verzocht de tabaksindustrie haar te trainen in het opsporen van tabaksmokkel, [meldt TabakNee in februari](#).

Op Kamervragen hierover schrijft staatssecretaris van Financiën Alexandra van Huffelen (in juni) dat het [voor haar geen probleem](#) is dat de tabaksindustrie de douane bijschoolt op het gebied van illegale handel.

(4) Goedkope sigaretten

Waarom blijven supermarkten en tabakswinkels ná de accijnsverhoging van 1 april 2020 nog volop sigaretten en shag voor ‘de oude prijs’ verkopen? En waarom mogen tabaksfabrikanten na een accijnsverhoging zelf bepalen of en met hoeveel accijns zij hun merken duurder maken? Dat vraagt Kamerlid Henk van Gerven (op 8 juli) aan staatssecretaris Blokhuis. Aanleiding is wederom [een artikel op TabakNee](#) over dit thema.

[Blokhuis antwoordt eind augustus](#) dat er een limiet is aan de termijn waarop winkeliers sigaretten voor de oude prijs mogen verkopen. Maar bij accijnsverhoging staat het de tabaksfirma’s vrij om zelf te bepalen of zij die doorvoeren en in welke mate.

(5) Joe Biden kan 5 miljoen Amerikaanse rokers laten stoppen

Joe Biden kan ervoor zorgen dat 5 miljoen Amerikanen stoppen met roken en ook niet meer verslaafd raken aan sigaretten, [schreef het toonaangevende Amerikaanse tijdschrift The Atlantic](#), door tabaksfabrikanten te verplichten om het nicotinegehalte flink te verlagen. Ook in Nederland kan deze maatregel duizenden levens redden. Kamerlid [Henk van Gerven stelt er op 10 december vragen over](#).

[De staatssecretaris antwoordt eind januari 2021](#) dat hij voorstander is van verplichte nicotinereductie in sigaretten. Blokhuis stelt voor dat Nederland zich

hiervoor sterk gaat maken bij de herziening van de Europese Tabaksproductenrichtlijn.

Bezoekersaantallen & paginaweergaven

In 2020 had TabakNee 178.723 bezoekers, bijna 490 per dag (iets meer dan in 2019 met 172.723 bezoekers) met 305.666 paginaweergaven. Voor een uitgebreid overzicht, zie bijlage II – Statistieken TabakNee 2020.

Deel III: Financiële verantwoording

- * Inkomsten
- * Uitgaven
- * Overzicht

Inkomsten

In 2020 ontving Rookpreventie Jeugd veruit het grootste deel van haar financiële middelen uit donaties van particulieren en organisaties uit de zorgsector. In totaal werd er maar liefst € 290.000 aan donaties ontvangen. Grote bijdragen kwamen van de Hartwig Foundation (€ 200.000), Chiesi (€ 20.000) en NVALT (€ 10.000). Daarnaast waren er particulieren die voor een periode van vijf jaar jaarlijks respectievelijk € 10.000 en € 20.000 doneren. Verder werden er ruim zevenhonderd kleinere donaties ontvangen. De overige inkomsten bedroegen € 7.000, voornamelijk uit lezingen en presentaties, en het kookboek *Niet roken maar koken* van Pauline Dekker en Wanda de Kanter (2019), waarvan de revenuen grotendeels ten goede komen aan Rookpreventie Jeugd.

Uitgaven

De uitgaven betroffen in de eerste plaats TabakNee (€ 125.000), met name vergoedingen voor journalisten. Aan juridische procedures werd circa € 107.000 uitgegeven. De overige uitgaven (€ 59.000) betreffen advieswerk, administratie, bankkosten, deelname aan congressen, reiskosten, communicatie en informatieverzameling.

Het bestuur en de hoofdredacteur van TabakNee werken om niet. Eind van het jaar hadden we een positief saldo van € 7.000.

Overzicht

Uitgaven en ontvangsten Rookpreventie Jeugd	2020	2019
bedragen in duizenden euro's		
Ontvangsten		
Donaties	290	292
overige inkomsten	7	19
	297	311
Uitgaven		
TabakNee		
journalisten	-87	-90
eindredactie, beheer website etc.	-38	-43
juridische uitgaven	-107	-101
overige uitgaven	-59	-33
	- 290	-267
Saldo	<u>7</u>	<u>44</u>

Toelichting: uitgaven en ontvangsten op kasbasis onder voorbehoud van de resultaten van de accountantscontrole over de jaarrekening 2020.

Samen met positieve resultaten in de voorafgaande jaren had Rookpreventie Jeugd ultimo 2020 € 145.000 in kas.

Het door de accountant gecontroleerde financiële jaarverslag zal afzonderlijk op de [website van de stichting](#) worden geplaatst.

Rookpreventie Jeugd is ANBI geregistreerd (RSIN, fiscaal identificatienr. 820635315) en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer **34333760**.

Deel IV: Conclusie, hoe verder?

In 2020 zijn belangrijke antirookmaatregelen getroffen: de prijs van rookwaren in Nederland is in één jaar tijd [met bijna 20 procent verhoogd](#); er zijn neutrale verpakkingen en een afdekplicht voor tabakswaaren ingevoerd; tabak mag vanaf 2024 niet langer via supermarkten worden verkocht, en smaakjes in e-sigaretten worden verboden. Rookpreventie Jeugd heeft hier ongetwijfeld in belangrijke mate aan bijgedragen.

Ander goed nieuws: de rechtbank Rotterdam twijfelt aan de rechtmatigheid van de NEN-meetmethode van het gif in sigaretten en heeft onze handhavingszaak aan het Europese Hof voorgelegd.

Kortom, we hebben wel wat bereikt, maar is er nog veel ‘werk in uitvoering’, met name de rechtszaak bij het Europees Hof en de evaluatie van de EU-tabaksrichtlijn. Er is veel op onze eisenlijst blijven staan, waarmee meteen duidelijk wordt waar wij ons de komende jaren voor zullen blijven inzetten.

1. Voor een vergunningstelsel voor de tabaksverkoop. Nederland heeft zich verplicht – als 61^e land dat het *Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products* van de WHO heeft geratificeerd – [om zo’n vergunningstelsel in te voeren](#).
2. Voor een tabaksverslavingsfonds.
3. Voor nicotinereductie: haal nicotine uit de tabak. Staatssecretaris Blokhuis heeft op Kamervragen hierover laten weten dat hij voorstander is van verplichte nicotinereductie in sigaretten en dat hij zich hiervoor sterk zal maken bij de herziening van de Europese Tabaksproductenrichtlijn, maar wat gaat een nieuwe staatssecretaris doen? Deze maatregel kan [alleen al in Nederland](#) duizenden levens redden. De niet-verslavende sigaret is [geen sciencefiction](#).

En natuurlijk nummer 4: Maak roken duurder, zodat jeugdigen het niet kunnen betalen. Accijnsverhoging is het beste middel om tabaksgebruik te ontmoedigen.

Op deze speerpunten zullen we blijven hameren, niet alleen in het Nederlandse parlement, maar ook in het Europese. In 2021 wordt de EU-tabaksrichtlijn geëvalueerd en waar nodig herzien. In dit proces zullen wij luid en duidelijk onze stem laten horen, bijvoorbeeld als het gaat om een eerlijke methode om te controleren of de schadelijke stoffen die rokers binnenkrijgen binnen de wettelijke maxima vallen. Dat is nu niet het geval. Belangrijk hierbij is de mate van maatschappelijke en politieke aandacht die wij kunnen genereren. Naarmate wij hier beter in slagen, zal de kans op succes groter zijn. Dit kan alleen in samenwerking met verwante organisaties in andere lidstaten, verenigd in het Smoke Free Partnership en het European Network for Smoking and Tobacco Prevention.

Primaire preventie

We zullen het van de daken blijven schreeuwen: voorkom dat jeugdigen gaan roken, dus doe aan primaire preventie. Preventie in de zorg was een speerpunt in bijna alle verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamer in 2021.

Helaas vertaalt zich dit niet zelden in secundaire preventie: hulp bij het ombuigen van slechte gewoonten, nadat ziekte is ontstaan. Pas dan komt er geld vrij en kunnen zorgverleners iets verdienen, [aldus Wanda de Kanter](#): “En dat terwijl 30 procent van alle kankersterfte in Nederland te voorkomen valt. Dat komt door het verdienmodel. Als je geld kon verdienen aan het niet laten ontstaan van ziekten, zou het er heel anders uitzien.”

“Er is heel veel winst te halen door preventie en dat moet onze overheid zich goed realiseren”, zei [kankeronderzoeker René Bernards bij *De Wereld Draait Door*](#). “Er gaan meer mensen dood aan longkanker dan aan borst, prostaat- en darmkanker bij elkaar, dus als je de longkanker kunt terugdringen door minder te roken dan gaat de gemiddelde overleving van kanker daardoor vanzelf omhoog.”

Kortom, wij blijven ons inzetten voor het uitroken van de tabaksindustrie!

Doneer. Help mee de tabaksindustrie uit te roken!

Steun het werk van Rookpreventie Jeugd en de onderzoeksjournalistiek naar de tabakslobby op [TabakNee.nl](#). Elke bijdrage, hoe bescheiden ook, helpt ons in de strijd tegen de tabaksindustrie en voorkomt dat jeugdigen gaan roken. Maak een bijdrage over via [deze link](#).

Bijlagen

I Activiteiten van de longartsen in 2020

N.B. De meeste geplande lezingen werden afgezegd vanwege corona.

Lezingen en activiteiten Wanda de Kanter in 2020

Januari

- Vergadering: landelijk partnership stoppen met roken.
- Terugkomdag Stoptober-huis.
- Koepelkerk Symposium met Jeffrey Wigand (the Insider) als gastspreker.
- Longkanker Nederland: tot 2021 vragen beantwoorden (landelijk) patiënten.
- E-learning ziekenhuizen rookvrij (met Trimbos-instituut) voorbereiden.
- Overleg rookstopcoaches Noord-Holland.
- [Interview met radio Salto](#) over de tabakslobby en de gevolgen van roken.

Februari

- ECToH Berlijn, The European Conferences on Tobacco or Health ([presentatie mr. Ficq over strafzaak tabaksindustrie](#)).
- Podcast Interchange Zorg.
- Opname nationaal apothekerscongres (rookstop in elk ziekenhuis) prof. Toine Pieters.
- [Lezing Studium Generale](#) ‘Strijd om het Gelijk’, over de strijd tegen de tabaksepidemie.
- Lezing Veerstichting idem (niet online).

Maart

- Overleg longkankerscreening (ex-)rokers (ongoing).
- Podcast over de tabakslobby, door Mia Wessels (online).
- [TEDxHaarlem](#).
- Podcast *Koffie en Co* #24: [Arts in actie – Wanda de Kanter](#).

April

- Webinar Stoppen met Roken (met Debbie Prijs), landelijk.
- Interview in ‘Vrouw’, *De Telegraaf*.
- Interview *NVAB* (bedrijfsartsen landelijk tijdschrift).
- Interview *Stoptober Magazine*.

Mei

- [Interview](#) door Pieter Lakeman.
- Radio-interview [Dit is de dag](#).

Juni

- Interview landelijk *DA Magazine*: stoppen met roken en de tabaksindustrie.
- Podcast Oersterk Richard de Leth.
- [Dokters op hakken](#).
- Interview BNR, [De Finale](#).
- In de clinch met tabakslobbyist Jan Hein Sträter [op Radio 1](#).

Juli

- [Podcast](#) Humanizing Healthcare – door Mia Wessels.

Augustus

- Interview *Viva*.
- Interview met *BNR*.

September

- Boekpresentatie *Parasiet der Kwetsbaren*.
- De Balie: debatavond over na corona – uitgangspunt: *Parasiet der kwetsbaren*.
- Opname NH nieuws *De Strijders*.
- BNR *De Finale* (aantal maanden elke 2-3 weken).
- Stoptober – online presentatie.
- Medtalk NVALT, post ASCO-presentatie: ‘longkankerscreening alleen met stoppen met roken’.
- BNR Nieuwsradio – [Stoppen met roken](#), i.h.k.v. Stoptober.

Oktober

- Online Stoptober-begeleiding.
- [Podcast](#) met Gijs Groenteman.
- *RTL*-opname Stoptober.
- Podcast Marlies Dekkers: [Bescherm kinderen tegen de tabaksindustrie](#).
- Ontvangst boek Stephan van Rooijen, *Fit4Life* (met daarin een hoofdstuk van Dekker en De Kanter).

November

- [Publieksavond AvL longkanker](#): organisatie en voorzitter.
- Overleg Rookvrije Generatie.

December

- Ronde tafel longkanker EU (online): Rechtszaak handhaving.
- BNR – [De Finale](#).
- Contact met F*cksmoking, social media.

Lezingen en activiteiten Pauline Dekker in 2020

Januari

- Symposium met Jeffrey Wigand.
- Terugkomdag Stoptober-huis.
- Avondbijeenkomst met rookstopcoaches Noord-Holland.

Februari

- ECToH Berlijn, The European Conferences on Tobacco or Health.

Maart

- [TEDxHaarlem](#).

Mei

- RTV Discus Den Haag.

September

- Lezing (Webinar) 1e-jaars geneeskundestudenten VUMC.
- Webinar Stoptober.

Oktober

- Persoonlijke begeleiding deelnemers Stoptober.
- Afsluiting Stoptober in Hilversum.
- Masterclass VUMC-studenten.
- Ontvangst boek Stephan van Rooijen, *Fit4Life* (met daarin een hoofdstuk van Dekker en De Kanter).
- Interview *Gezond Leven*.

November

- Zoommeeting WHO.
- Lezing VCMS.

December

- 1e werkgroepvergadering tabaksontmoediging NVALT.
- Zoomvergadering F*ck smoking.

Bijlage II - Statistieken TabakNee

Websitebezoek 2020 t.o.v. vorige jaren:

	Bezoekers	Paginaweergaven
2013	120.971	757.473
2014	44.216	158.071
2015	48.637	136.798
2016	60.869	145.938
2017	77.210	177.767
2018	93.166	237.149
2019	172.750	409.285
2020	178.723	305.666
Totaal	796.542	2.328.147

We hadden in 2020 iets meer bezoekers en zo'n 100.000 paginaweergaven minder dan in 2019. De websitecijfers tonen in het coronajaar 2020 minder uitschieters dan in 2019. Er was één duidelijke piek van websitebezoeken, rond het verbod op mentholsigaretten: 10.000 op 18/19/20/21 mei 2020 (13.000 paginaweergaven). Daartegenover in 2019: 15.000 bezoekers op 25/26/27 maart 2019 (met 65.000 paginaweergaven) rond het conflict met Alliantie Rookvrij, en 15.000 rond het interview met Wanda de Kanter in het tv-programma *Zomergasten* (met 47.000 paginaweergaven).

Pageviews Top-20 in 2020

De hoogste scores in het paginaweergavenoverzicht hieronder worden gehaald door artikelen over het mentholverbod en accijnsverhogingen. Dat maakt het aannemelijk dat een deel van de bezoekers op zoek was naar menthol-inlegkaartjes of goedkope sigaretten, en niet per se geïnteresseerd was te lezen wat TabakNee ervan vindt of heeft ontdekt. Ter bescherming van de privacy van onze bezoekers hebben we ervoor gekozen het zoekgedrag niet preciezer te meten, ook al levert dat wellicht enigszins vertekende cijfers op.

Vileine truc om verbod op menthol te omzeilen: menthol-inlegkaarten	48.371
TabakNee homepage	26.302
Goedkope sigaretten nog volop verkrijgbaar	9.046
Verbod op menthol-hulzen hoort in tabakswet	8.061
Mentholsigaretten verboden? Big Tobacco weet raad	6.958
Philip Morris zet nieuw gevaarlijk tabaksproduct op de markt, overheid doe wat!	6.387
Ook met ‘wonderfilter’ Finitar blijft roken levensgevaarlijk	5.167
Standpunten van de politieke partijen	5.027
Nicotinemaffia omzeilt wetgeving met tabaksvrije snus	4.269
Nieuwe truc om tabakswetgeving te omzeilen: cigarillo’s hebben zelfde samenstelling als sigaretten	4.165
Opnieuw vastgesteld dat IQOS gezondheid schaadt	3.671
Dus mentholmaak in tabak mag tóch? Blokhuis weet het nog niet	3.347
Tabaksindustrie gebruikt ‘biologisch’ als marketingtruc	3.253
Tabakspushers: de mensen	2.904
Voormalig ontvanger van tabaksgeld onderzoekt effect nicotine op Covid-19	2.821
Undercover in de wereld van het nieuwe roken	2.710
Succesclaim van vieruurs-cursus ‘Ik stop ermee’ is misleidend	2.561
Zoekknop	2.257
De mensen achter de lobby	2.139
De tabakslobby in Nederland, deel 11	2.022